

Viljelijän eläkevaihtoehdot

Harri Hurskainen 21.11.2016

Mela-turvan etuudet

- Mela-sairauspäiväraha
- Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus
- Vapaa-ajan tapaturmavakuutus
- Luopumistuki
- Ryhmähenkivakuutus
- Hyvinvointipalvelut
 - lomitukset
 - työturvallisuusopastus
 - työterveyshuolto

Käsiteltäviä asioita

- Luopumistuki
 - voimassa 2018 loppuun asti
 - sopiiko omaan tilanteeseen?
- Muita harkittavia vaihtoehtoja
 - työkyvyttömyyseläke
 - vanhuuseläke
 - osittainen vanhuuseläke
 - uusi vaihtoehto 1.1.2017 alusta lukien

MYEL-vakuutus MYEL-eläkkeen perustana

- Maatalousyrittäjätyö liitännäisineen vakuutetaan MYELin mukaan
 - MVL:n mukaan verotettu MYELiin
 - EVL:n mukaan verotettu YELiin
- MYEL-vakuutus 18 vuoden iän täyttämisestä lukien pääteikään (68/69/70) asti
- Eläkettä karttuu 1.1.2017 alkaen 1,5% vuodessa
 - siirtymäaikana 53 - 62 ikävuosien välillä 1,7 %
- Vakuutuksen voimassaoloaika ja MYEL-työtulo vaikuttavat eläkkeen määrään
 - eläke on sitä suurempi mitä pitempään ja mitä suuremmalla työtulolla MYEL-vakuutus on ollut voimassa
- MYEL-vakuutus myös silloin, jos työskentely jatkuu eläkkeen rinnalla
 - MATA -vakuutuksen merkitys, jos työskentely jatkuu!

Luopumistuki 2015–2018

- Jatkoa aikaisemmille järjestelmille
- Lain tavoitteena parantaa maatalouden rakennetta tukemalla maatalousyrittäjiä, jotka luopuvat pysyvästi maatalouden harjoittamisesta
- Luopumistavat
 - Maatilan sukupolvenvaihdos
 - omistusoikeus siirrettävä luopujalta luovutuksensaajalle
 - mahdollinen tietyin edellytyksen myös maatalousyhtymissä ja maataloutta harjoittavissa yhtiöissä (AY, KY, OY) , etukäteissuunnittelu tärkeää
 - maatilan jakaminen tai luovutus erikseen viljeltäväksi on tietyin edellytyksin mahdollista (mm. maatilan elinkelpoisuusedellytys tavanomaista tiukempi)
 - Sukupolvenvaihdoksen kaltainen maatilan koko peltomaan luovutus lisämaaksi lähisukulaiselle
 - Porotalouden sukupolvenvaihdos tai lisäporoluovutus

Maatila

- Tuotantorakennukset ja pellot käsittävä tilakokonaisuus
 - jolta haettu viljelijätuet
 - jota verotetaan yhtenä kokonaisuutena
 - josta MYEL-vakuutus
- Maatilan kaikista pelloista tulee luopua
 - tarkastellaan kolmen viimeisen vuoden aikana ennen luopumista viljelyssä olleita peltoja
 - poikkeuksia ns. pirstomissäännösten puitteissa
 - luopuja voi pidättää itselleen 2 ha peltoa omaan käyttöönsä
 - alalla ei saa harjoittaa kaupallista maataloutta

Luopuva maatalousyrittäjä

- Täyttänyt 60 vuotta
 - ikäraja 31.12.2016 asti 59 vuotta, kun luovutus lähisukulaiselle
- Harjoittanut maataloutta viimeiset 10 vuotta
- MYEL-vakuutettuna viimeiset 5 vuotta välittömästi ennen luopumista
- Ei entuudestaan MYEL- tai KEL-eläkkeellä
 - perhe-eläke, osatyökyvyttömyyseläke, kuntoutustuki eivät estä luopumistukea
- Lopettaa maatalouden harjoittamisen ja metsän hankintatyöt
 - vapaaehtoinen MATA-vakuutus, jos työskentelee perheenjäsenenä
- Vähentää muut ansiotulot alle 719 €/kk (v. 2016 taso)
 - luopumistuen maksu alkaa, kun muut tulot jäävät alle rajan
 - uinumisaikana ei ansiotulorajaa
 - ei voi toimia maatalousyrittäjänä
 - voidaan MYEL- ja MATA-vakuuttaa perheenjäsenenä

Uinuva luopumistuki

- Luopumistuki voidaan myöntää uinuvana, jos ikäedellytys ei täyty
- Uinuvaan luopumistukeen ovat oikeutettuja
 - nuorempi puoliso ja yhtymän sisarusosakas, jos vanhemmalla puolisoilla/sisarusosakkaalla on oikeus luopumistukeen
 - maatalousyrittäjän leski ja täyttä MYEL-työkyvyttömyyseläkettä saavan puoliso
- Aikaisintaan viisi vuotta ennen varsinaisen ikärajan täyttämistä
 - uinuva luopuja on täyttänyt luopumishetkellä 55 v. (54 v. 31.12.2016 asti)
- Luopumistuen maksaminen alkaa aikaisintaan varsinaisen ikärajan täyttymisestä lukien

Maatilan sukupolvenvaihdosjatkaja

- Luopumishetkellä alle 40-vuotias
- Riittävä ammatillinen pätevyys
 - jos ei täyty luopumishetkellä, koulutus hankittava kahden kalenterivuoden aikana luopumisesta
- Sivutulot alle 60 000 euroa/vuosi
- Sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai tilan läheisyydessä
 - niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea
 - **aina** vähintään 5 vuotta
- Jos tila luovutetaan kahdelle jatkajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien tulee täyttää kaikki ehdot ja lisäksi sitoutua pitämään maatila jakamattomana sitoumusajan
 - poikkeuksena puoliset: toisen on täytettävä kaikki ehdot, molempien on annettava maatilan jakamattomuussitoumus

Sukupolvenvaihdosjatkajalle muodostuva maatila

- Taloudellisesti elinkelpoinen
 - yritystulo 15 000 euroa/vuosi /luovutuksensaaja
 - avioparia pidetään yhtenä luovutuksensaajana
 - yritystulosta vähintään 12 000 euroa/vuosi maataloudesta
 - poistot vähintään 5 000 euroa/vuosi
- Täyttää ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset
- Tilan kehittäminen luopumista seuraavien kolmen vuoden aikana, jos ehdot eivät täyty luopumishetkellä
 - toteutettavissa oleva kehittämissuunnitelma luopumistukihakemuksen liitteeksi

Sukupolvenvaihdoksen kaltainen lisämaaluovutus

- Maatilan koko peltomaa luovutetaan yhtenä kokonaisuutena
- Luovutuksensaaja
 - omalla maatilallaan maataloutta harjoittava luopujan lähisukulainen
 - on jo aikaisemmin saanut aloitustuen hankkiessaan toisen maatilan
 - alle 50-vuotias
 - pakollinen MYEL-vakuutus voimassa
 - sitoutuu viljelemään maatilaa
 - niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea
 - **aina** vähintään 5 vuotta
- Luovutettavien peltöjen etäisyys enintään 20 km luovutuksensaajan talouskeskuksesta
 - etäisyys lasketaan maatalouskoneilla kulkukelpoista tietä pitkin
 - luovutuksensaajan maatilan peltoala kasvaa vähintään 2 ha

Luopumistuen hakeminen ja lopullinen luopuminen

- Luopumistukea on aina haettava etukäteen luonnosluovutuskirjan perusteella
- Hakemuksen voi tehdä aikaisintaan kahta vuotta ennen varsinaista luopumisikää
 - maatilasta luopuva on täyttänyt 57/58 v.
 - luopumistukea voi hakea, jos täyttää 58 v. vuonna 2018
- Luopuja voi toteuttaa lopullisen luopumisen etukäteispäätöksen saatuaan jo ennen varsinaista luopumisikää
 - luopumisen voi toteuttaa "omalla riskillään" jo hakemuksen tekemisen jälkeen ennen kuin on saanut etukäteispäätöksen
- Uinuvan luopujan pitää täyttää uinuvan luopujan ikäraja (varsinainen luopumisikä -5 vuotta), kun luovutuskirja allekirjoitetaan ja hallintaoikeus siirtyy luovutuksensaajalle
- Luopumistuen maksaminen alkaa aikaisintaan, kun varsinainen luopumisikä täyttyy

Työeläkeuudistus - tavoitteena pidemmät työurat

- Peruslähtökohta, että yhä useampi jatkaisi vanhuuseläkkeelle asti
 - MYELin osalta sama perusajatus
 - varhaiseläkevaihtoehtoja karsittu
- Vanhuuseläkkeelle , kun ikä täyttyy
 - vuoden 2016 loppuun asti 63 - 68 vuoden iästä
 - vuoden 2017 alusta lukien aikaisintaan oman ikäluokan mukaisesta eläkeiästä
 - kansaneläkkeessä vanhuuseläkeikänä edelleen 65 vuotta
- Milloin MYEL-vanhuuseläkkeelle?
 - ei tarvitse jäädä heti kun ikä täyttyy
 - lykkäyskorotus 0,4 % /kk vuoden 2017 alusta lukien
 - MYEL-vanhuuseläke ei edellytä MYEL-toiminnan päättymistä
 - työ- ja virkasuhteessa vanhuuseläke vain, jos työ päättyy

Työuraeläke (TYRE)

- Uusi eläkelaji / tkv-eläkkeen muoto
- Saamisen edellytykset
 - 63 vuoden ikä
 - vähintään 38 vuoden työura rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä (vähäiset keskeytykset mahdollisia)
 - työkyky alentunut, ei kuitenkaan täyteen tkv-eläkkeeseen edellyttävällä tavalla
 - mahdollisuudet jatkaa työssä heikentyneet pysyvästi
 - työ jatkuu eläkkeen alkamiseen tai on päättynyt enintään vuosi ennen hakemista
- Työuraeläkkeen määrä = tkv -eläkkeen määrä
 - karttunut eläke alkamiseen asti
 - ei tulevan ajan eläkkeen osuutta
- Voimaan 1.1.2017
 - TYREn ikäraja v. 2017 sama kuin vanhuuseläkeikäraja ->
 - käytännössä vasta 2018, kun vanhuuseläkkeen ikäraja on 63 v 3 kk

Osa-aikaeläkejärjestelmä päättyy - vielä ehtii!

- Osa-aikaeläkejärjestelmä voimassa vuoden 2016 loppuun asti
 - myönnettyjen eläkkeiden maksaminen jatkuu edelleen
- Edellytykset
 - ikää vähintään 61 vuotta
 - ei vielä omaan työskentelyyn perustuvalla eläkkeellä
 - pitkä työhistoria, työ kokoaikaista työtä
 - siirtyminen osa-aikatyöhön (ennen 1.1.2017)
 - työpanoksen puolittaminen
 - ansiot 35 - 70 % kokoaikatyön ansioista
 - eläkkeen maksamisen edellytys, että työskentely jatkuu ja pysyy ansiorajojen puitteissa

Vanhuuseläkeikä nousee asteittain

Syntymävuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Eläkkeen karttuminen päättyy
1954 tai aik.	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962 - 1964	65 v	70 v
1965 tai myöh.	Sidottu elinajan odotteen muutokseen; muutos enintään 2 kk/ikäluokka	

Vanhuuseläke osittain = Osittainen vanhuuseläke (OVE)

- Osittainen vanhuuseläke (OVE) 1.1.2017 alkaen
 - Osa-aikaeläkejärjestelmä päättyy
- Vanhuuseläkkeen osittainen varhentaminen
 - vanhuuseläke aikaisintaan oman ikäluokan mukaisesta iästä lukien
 - vanhuuseläkkeestä voi ottaa osan jo 61 vuoden iästä lukien
 - karttuneesta eläkkeestä joko neljäsosa tai puolet (tai $\frac{1}{4}$ ja myöhemmin $\frac{1}{4}$)
 - varhennusvähennys 0,4 %/kk oman vanhuuseläkkeen alaikärajaista laskettuna
 - vähennys säilyy varhennetussa osassa myöhemminkin
 - ei työajan tai ansioiden vähentymistä koskevaa edellytyksiä
- Vanhuuseläkkeen lykkääminen
 - vanhuuseläkkeen voi ottaa osittain myös oman eläkeiän täyttämisen jälkeen
 - joko $\frac{1}{2}$ tai $\frac{1}{4}$ (taikka $\frac{1}{4} + \frac{1}{4}$)
 - lykkäyskorotus 0,4 %/kk oman vanhuuseläkeiän alarajasta laskettuna

OVE - vanhuuseläke - paljon eri vaihtoehtoja

- Esimerkkihenkilö
 - syntynyt 31.10.1955 (tänä vuonna 61 v.) -> eläkeikä 63 v 3 kk
 - tämän vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä 800 e/kk
 - MYEL-toiminta jatkuu edelleen; työtulo 25 000 euroa
- Vaihtoehto 1: kaikki niin pian kuin mahdollista
 - osittainen vanhuuseläke 1.2.2017 alkaen
 - $\frac{1}{2}$ karttuneesta eläkkeestä (800 e/kk) - varhennusvähennys (24 x 0,4 %/kk) = $400 - 9,6 \% \times 400 = 361,60$ e/kk
 - rinnalle vanhuuseläke, kun oma eläkeikä täyttyy: 1.2.2019 alkaen
 - säästöosuus 400 e/kk + uusi karttuma uudelta vakuutusajalta = $400 + 72,74 = 472,74$ e/kk
 - yhteensä $361,60 + 472,74 = 834,34$ e/kk
- Vaihtoehto 2: niin paljon eläkettä kuin mahdollista
 - vanhuuseläke, vasta kun karttuminen päättyy 68 -vuotiaana 1.11.2023 alkaen
 - karttuma 800 e/kk + uusi karttuma uudelta vakuutusajalta = $800 + 221,18 = 1\,021,18$ e/kk
 - voi jäädä myöhemminkin, jolloin tähän määrään lykkäyskorotus 0,4 %/kk

Asiamies auttaa ja kertoo lisää

- **Harri Hurskainen**
 - p. 029 435 2629
 - Kiuruvesi, Sonkajärvi, Vieremä
- **Pirkko Halttunen**
 - p. 029 435 2668
 - Iisalmi, Juankoski, Kuopio, Lapinlahti, Rautavaara, Siilinjärvi
- **Laura Föhr**
 - 1.12.2016 alkaen
 - Kaavi, Keitele, Leppävirta, Pieksämäki, Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vesanto